



CHERRY

CHERRY PROJEKTA INTERVIJU KOPSAVILKUMS

Deviņu tiešsaistes interviju
rezultāti, galvenās atziņas un
rekomendācijas.

2026. gada augusts

Galvenais secinājums

Zemgales plānošanas reģiona Attīstības programmā 2021–2027 (turpmāk – Attīstības programma) nostiprināti kultūras un radošo industriju (turpmāk – KRI) virzieni tiek vērtēti pozitīvi, taču nākamais solis ir pārvērst tos regulārā praksē – ar konkrētiem instrumentiem, sadarbību, finansējumu, datiem un pēctecību.

Informācija par intervētajām organizācijām

- ✓ Aizkraukles novada Kultūras pārvalde
- ✓ Biedrība / kopienu sadarbības tīkls “Sēlijas salas”
- ✓ Biedrība “Lauku partnerība Lielupe”
- ✓ Dobeles Pieaugušo izglītības un uzņēmējdarbības atbalsta centrs (PIUAC)
- ✓ Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte,
- ✓ Tehnoloģiju un zināšanu pārnese centrs (TEPEK)
- ✓ Bauskas novada pašvaldība
- ✓ Dobeles novada pašvaldības iestāde “Dobeles novada Kultūras pārvalde”
- ✓ Jelgavas novada pašvaldība
- ✓ Jelgavas reģionālais tūrisma centrs

1. Ievads un interviju mērķis

2026. gada augustā attālināti ZOOM platformā tika veiktas deviņas padziļinātas intervijas ar Zemgales pašvaldību, nevalstiskā sektora, izglītības un zināšanu pārnese, uzņēmējdarbības atbalsta, kultūras un tūrisma jomas pārstāvjiem. Respondentu loks apzināti aptver atšķirīgas perspektīvas – no reģionālās un pašvaldību plānošanas līdz lauku kopienu, tūrisma, kultūras mantojuma, izglītības un uzņēmējdarbības praktiskajai pieredzei.

Interviju mērķis bija kvalitatīvi izvērtēt CHERRY projekta kontekstā aktualizēto kultūras un radošo industriju virzienu nozīmi Attīstības programmā, noskaidrot to praktisko lietojumu un ietekmi, apzināt projekta pieredzes apmaiņas un labo praksi vērtību, kā arī – īpaši – iegūt priekšlikumus turpmākai KRI, kultūras mantojuma, kopienu un starpnozaru sadarbības attīstībai Zemgalē.

Šis ir kvalitatīvs kopsavilkums. Tas neatspoguļo statistiski reprezentatīvu aptauju, bet apkopo atkārtoti izskanējušās tēmas, atšķirīgos skatpunktus un praktiskās rekomendācijas, kas izriet no deviņām intervijām. Respondentu tiešā iesaiste CHERRY projektā bija atšķirīga: daļa piedalījās projekta aktivitātēs un starptautiskās pieredzes apmaiņās, savukārt daļa tika pieaicināta kā nozares un vietējo kopienu praktiķi. Tāpēc kopsavilkumā CHERRY tiešā ietekme ir nošķirta no plašākām reģiona attīstības tendencēm.

2. KOPĒJĀ AINA: KO PARĀDA INTERVIJAS?

2.1. Attīstības programmas virziens tiek vērtēts pozitīvi

Intervijās kopumā dominē pozitīvs vērtējums par KRI, kopienu iesaistes, radošuma dažādās vecuma grupās un kultūras mantojuma nozīmes nostiprināšanu reģionālajā plānošanā. Attīstības programma tiek uztverta kā pamats, uz kuru pašvaldības un organizācijas var atsaukties, pamatojot projektus, budžeta vajadzības un vietējās politikas risinājumus.

Vienlaikus vairāki respondenti uzsver: pats formulējums dokumentā vēl nerada pārmaiņas – nepieciešams skaidrs ceļš no stratēģiska mērķa līdz praktiskai rīcībai.

2.2. Galvenais izaicinājums – no mērķa līdz īstenošanas instrumentam

Viscaur intervijām atkārtojas nepieciešamība KRI politikas virzienus sasaistīt ar konkrētiem atbalsta mehānismiem: finansējumu, maziem grantiem, konsultācijām, mentoringu, profesionālu konceptu izstrādi, sadarbības formātiem un atbildību par rezultāta turpināšanu. Īpaši lauku teritorijās jāņem vērā ierobežoti cilvēkresursi un atšķirīga infrastruktūras pieejamība; vienādi instrumenti pilsētām un mazām kopienām ne vienmēr būs efektīvi.

2.3. KRI Zemgalē praksē ir starpnozaru joma

Respondentu piemēri rāda, ka KRI praksē nav izolēta “kultūras nozare”. Tā savienojas ar tūrismu, uzņēmējdarbību, amatniecību, mājažošanu, vietradi, izglītību, tehnoloģijām, kultūras mantojumu un kopienu attīstību.

Tieši šajās saskares vietās rodas jauni produkti, pakalpojumi, tūrisma piedāvājumi un vietējās iniciatīvas. Tāpēc vairākās intervijās izskan aicinājums pašvaldību un reģiona līmenī mazināt darbu atsevišķos “burbuļos”.

2.4. Kopienas un privātais sektors nav papildinājums – tie ir īstenošanas partneri

Kopienas līdzdalība ir viena no konsekvētākajām interviju tēmām. Vietējās iniciatīvas bieži ir dzīvotspējīgākas, ja ideja rodas “no apakšas” un pašvaldība rada vidi, atbalstu un sadarbības iespējas. Līdzīgi kultūras mantojuma un vietrades attīstībā būtiska ir privāto īpašnieku un uzņēmēju iesaiste. Intervijās minētie muižu, vecpilsētu, tūrisma un radošās uzņēmējdarbības piemēri rāda, ka publiskais ieguldījums var stimulēt privāto aktivitāti un otrādi.

2.5. Pieredzes apmaiņa ir viens no redzamākajiem CHERRY ieguvumiem

Respondenti, kuri piedalījušies CHERRY starptautiskajās vizītēs, kā nozīmīgu ieguvumu min redzesloka paplašināšanu un konkrētas idejas, nevis tikai formālu informācijas iegūšanu. Francijas, Beļģijas un Itālijas piemēri rosinājuši citādi skatīties uz jauniešu radošo vidi, industriālā un kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošanu, mazu vietējo vērtību izcelšanu, publiskā un privātā sektora sadarbību un vietējo rīcības brīvību. Vienlaikus uzsvērts, ka ārvalstu prakses nevar mehāniski pārnest – tās jāpielāgo Latvijas normatīvajai un institucionālajai videi.

2.6. Ilgtspēja jāieplāno projekta sākumā

Vairākās intervijās atkārtojas risks, ka projekta laikā radīta platforma, datubāze, infrastruktūra vai pakalpojums pēc finansējuma beigām zaudē aktualitāti. Tāpēc jau sākotnēji jābūt skaidram, kas uzturēs rezultātu, kas atjaunos informāciju, kas nodrošinās kompetenci un kā tiks finansēta turpmākā darbība.

“OpenLab” pieredze īpaši labi ilustrē, ka aprīkojums bez kompetenta cilvēka un aktīvas lietotāju kopienas pats par sevi nav pietiekams.

2.7. Nepieciešami dati un pēctecīgs monitorings

Intervijas rāda, ka KRI ietekmi ir grūti pierādīt ar vienu rādītāju. Trūkst vienotas izpratnes par KRI tvērumu, kopīgas dalībnieku kartēšanas un salīdzināmas datu uzskaites. Vienlaikus respondentes aicina nevērtēt tikai projektu, finansējuma vai pasākumu skaitu. Būtiski ir sekot faktiskajai izmantošanai, jaunu sadarbību un pakalpojumu rašanās procesam, kopienu līdzdalībai, privātajām investīcijām un tam, vai iniciatīva turpina dzīvot pēc projekta beigām.

3. Prioritārās rekomendācijas turpmākajam darbam

Rekomendāciju kodols: mazāk jaunu deklaratīvu mērķu, vairāk mehānismu, kas palīdz jau definētos virzienus īstenot un izmērīt.

1 KRI mērķus sasaistīt ar konkrētiem īstenošanas instrumentiem

Pie katra prioritārā virziena paredzēt praktiski izmantojamus rīkus – finansējuma avotus, mazos grantus, konsultācijas, mentoringu, sadarbības formātus, atbildīgos un saprotamu ieviešanas ceļu. Īpaši svarīgi, lai reģionālā līmeņa mērķi būtu pārnesami pašvaldību un vietējo organizāciju darba plānos.

2 Veidot regulāru Zemgales KRI tīklojumu un kartējumu

Apzināt radošos uzņēmējus, amatniekus, biedrības, kopienas, kultūras un izglītības organizācijas un citus KRI dalībniekus. Publiski pieejama karte vai platforma var kalpot gan sadarbībai un redzamībai, gan datu ieguvei. Taču pirms tās izveides jānosaka uzturētājs, atjaunošanas kārtība un ilgtermiņa resurss.

3 Attīstīt maza mēroga atbalstu un profesionālu ideju sagatavošanu

Saglabāt vietu nelielām vietējām iniciatīvām, jo to ietekme konkrētā kopienā var būt liela. Papildus investīcijām finansēt arī idejas sagatavošanas posmu – dizainera, ainavu arhitekta, tehnoloģiju speciālista, mentora vai cita profesionāļa konsultācijas. Projektu konkursos iespējams stiprināt sadarbības, KRI un starpdisciplināritātes kritērijus.

4 Stiprināt starpnozaru sadarbību

Mērķtiecīgi savienot kultūru, tūrisma, uzņēmējdarbību, izglītību, jaunatni, sportu, sociālo jomu, kopienas un privāto sektoru. Regulāras tematiskas tikšanās vai 1–2 mērķēti KRI forumi gadā var palīdzēt uzturēt kontaktus, identificēt vajadzības un radīt kopīgus produktus vai projektus.

5 Jauniešus iesaistīt agrāk un kā līdzradītājus

Radošumu un interesi par kultūras mantojumu attīstīt jau pirms augstskolas vecuma, sadarbojoties ar skolām, jauniešu padomēm, biedrībām un jauniešu centriem. Jauniešiem jānodod iespēja ne tikai apmeklēt aktivitātes, bet pašiem radīt, eksperimentēt un īstenot idejas. Videi un komunikācijai jābūt konkrētajai auditorijai saprotamai un pievilcīgai.

6 Vienlaikus plānot arī “sudraba paaudzes” iesaisti

Ņemot vērā sabiedrības novecošanos, turpmākajos politikas dokumentos un KRI aktivitātēs paredzēt senioru un pirmspensijas vecuma cilvēku digitālo prasmju, sociālās līdzdalības, mūžizglītības un starppaaudžu zināšanu pārneses iespējas.

7 Kultūras mantojumu attīstīt caur jaunu lietojumu un saturu

Kultūras mantojuma objekta saglabāšanu nevērtēt tikai kā restaurācijas vai infrastruktūras uzdevumu. Ilgtspējai nepieciešams mūsdienīgs lietojums, saturs, pakalpojumi, uzņēmējdarbība un kopienas iesaiste. Jāapzina arī mazāk zināmi objekti un lokālas vērtības, neorientējoties tikai uz lieliem galamērķiem.

8

Turpināt pieredzes apmaiņu, bet stiprināt praktisku pārnesi

Saglabāt starptautiskās un vietējās klātienēs pieredzes apmaiņas, jo tās rada idejas un profesionālu motivāciju. Pēc vizītēm paredzēt mehānismu ideju izvērtēšanai: ko var pielāgot vietējiem apstākļiem, kam nepieciešams finansējums, kurš var uzņemties ieviešanu un kas pēc noteikta laika ir faktiski īstenots.

9

Izveidot vienotāku monitoringa un “follow-up” sistēmu

Vienoties par pamata rādītājiem, ko iespējams salīdzināt reģiona līmenī, un papildināt tos ar kvalitatīvu ietekmes vērtējumu. Pēc projektu noslēgumiem atkārtoti uzrunāt iesaistītās puses, lai noskaidrotu, kuras idejas, sadarbības un labās prakses turpinās un ko nepieciešams korigēt.

10

Ilgspēju un atbildību paredzēt jau projekta dizainā

Pirms jaunas datubāzes, platformas, koprades telpas, pakalpojuma vai infrastruktūras izveides noteikt, kas to uzturēs, ar kādiem cilvēkresursiem un finansējumu. Infrastruktūrai jāparedz kompetence un cilvēks, kas palīdz to reāli izmantot.

11

Regulāri izglītēt politikas veidotājus un vadības līmeni

Kultūras mantojuma un KRI ekonomisko, sociālo un vietrades nozīmi skaidrot ne vienreizēji, bet regulāri, īpaši ņemot vērā pašvaldību politiskos ciklus. Visefektīvāk izmantot konkrētus Zemgales un starptautiskus labās prakses piemērus un sasaistīt tos ar politisko lēmumu ietekmi uz teritorijas attīstību.

12

Diferencēt pilsētu un lauku teritoriju vajadzības

KRI politikā nepiemērot vienādas gaidas teritorijām ar ļoti atšķirīgu cilvēkresursu, infrastruktūras un tirgus kapacitāti. Lauku teritorijās īpaši atbalstīt kopienu tīklus, amatniecību, tradicionālās prasmes, vietējos pakalpojumus un vairāku gadu ceļu jaunu pievilkšanās punktu izveidei.

4. Ieteicamais rezultātu monitoringa ietvars

Balstoties intervijās paustajos priekšlikumos, ietekmes izvērtēšanai ieteicams kombinēt kvantitatīvus un kvalitatīvus rādītājus. Šāds modelis ļautu novērtēt ne tikai aktivitāšu apjomu, bet arī to dzīvotspēju un ietekmi uz konkrētu vietu.

Joma	Iespējamie rādītāji	Ko vērtēt kvalitatīvi?
Līdzdalība	Iesaistīto kopienu, NVO, uzņēmēju, jauniešu, senioru un citu grupu skaits	Vai iesaiste ir jēgpilna; vai dalībnieki kļūst par līdzradītājiem
Sadarbība	Jaunu partnerību, kopprojektu, integrētu piedāvājumu un tīklošanās aktivitāšu skaits	Vai kontakti turpinās un rada jaunus produktus vai iniciatīvas
Kultūra un tūrisms	Objektu/pasākumu apmeklējums, maršrutu un integrēto piedāvājumu skaits	Vai kultūras piedāvājums rada plašāku vietas apmeklējumu un citu vietējo pakalpojumu izmantošanu

Joma	Iespējamie rādītāji	Ko vērtēt kvalitatīvi?
Uzņēmējdarbība	Atbalstīto iniciatīvu, jaunu pakalpojumu, produktu un privāto investīciju piemēri	Vai publiskais atbalsts aktivizē privāto sektoru un rada dzīvotspējīgu darbību
Prasmes un radošums	Apmācību, konsultāciju, mentoringa dalībnieki; sasniegtās mērķa grupas	Kā mainās prasmes, pārlicība, spēja attīstīt idejas un izmantot infrastruktūru
Ilgtspēja	Rezultāti, kas darbojas 6–12+ mēnešus pēc projekta; atjaunoto datubāzu/platformu īpatsvars	Kas uztur rezultātu, vai ir cilvēkresurss, finansējums un reāls lietojums
Politikas ietekme	Dokumentos, konkursos vai kritērijos ieviestu izmaiņu skaits	Vai izmaiņas faktiski maina lēmumus, finansējuma sadali un praksi

5. Ko saglabāt no CHERRY pieredzes?

- ✓ Pieredzes apmaiņas un labās prakses pieeju – īpaši klātienēs vizītes, kas ļauj ieraudzīt risinājumu darbībā un rada profesionālu motivāciju.
- ✓ KRI sasaisti ar kultūras mantojumu, kopienām, uzņēmējdarbību un vietradi, nevis šauru nozares skatījumu.
- ✓ Attīstības programmas izmantošanu kā pamatu vietējiem lēmumiem, projektu pamatošanai un finansējuma piesaistei.
- ✓ Dialogu starp pašvaldībām un citām iesaistītajām pusēm, veidojot politikas virzienus un meklējot praktiskus risinājumus.
- ✓ Labās prakses piemēru izmantošanu kā ideju avotu, vienlaikus tos pielāgojot vietējiem apstākļiem.

6. Noslēguma secinājums

Intervijas rāda, ka CHERRY projekta aktualizētie KRI, kopienu iesaistes, radošuma un kultūras mantojuma virzieni ir atpazīstami un kopumā atbilst Zemgales vajadzībām. Projekta vērtība respondentu skatījumā nav reducējama tikai uz izmaiņām plānošanas dokumentā: nozīmīgs pienesums ir pieredzes apmaiņa, jaunas sadarbības perspektīvas un plašāks skatījums uz kultūras mantojumu kā ekonomikas, tūrisma, vietrades un kopienu attīstības resursu.

Vienlaikus intervijas ļoti skaidri iezīmē nākamo darba posmu. Lai politikas virzieni kļūtu par ilgtermiņa rezultātu, nepieciešams mazāk koncentrēties uz jaunu formulējumu radīšanu un vairāk uz īstenošanas mehānismiem: finansējumu, mentoringu, tīklojumu, datiem, mērķētu darbu ar jauniešiem un senioriem, starpnozaru sadarbību, atbildību par radīto resursu uzturēšanu un regulāru rezultātu izvērtēšanu. Tieši šie elementi intervijās atkārtojas kā priekšnoteikumi, lai CHERRY laikā gūtās idejas turpinātu darboties pēc projekta noslēguma.